

Renner János

Renner János, fizikus, geofizikus, az Eötvös-féle torziós inga továbbfejlesztője 1889. június 5-én született. Sopronban a Deák tér 37. számú házban nevelkedett, iskoláit a városban végezte.

A budapesti Tudományegyetemen és a Műegyetemen végzett tanulmányok után 1912-ben szerzett tanári oklevelet. 1914-től a budapesti evangélikus gimnáziumban tanított, majd az intézmény igazgatója volt (1945–48). Tanári működésével párhuzamosan foglalkozott a geofizika elméleti és gyakorlati kérdéseivel. A tudományos pályán 1911-ben indult el, ekkor az egyetemi Fizikai Intézetbe került. Eötvös Loránd irányításával kezdett laboratóriumi kísérleteket és terepi méréseket végezni torziós ingával és mágneses műszerekkel. Ettől kezdve élete végéig foglalkozott gravitációs mérésekkel, illetve a velük kapcsolatos tudományos kérdések kutatásával. Jelentős része volt az Eötvös-ingák terepi használatra alkalmas típusának kifejlesztésében. 1932—35 között tudományos vizsgálatait a tömegvonzás és a tehetetlenség arányossága kérdésének szentelte. Sikerült az addigi mérések pontosságát egy nagyságrenddel fokoznia. Természettudományi doktori címet 1938-ban szerzett fizikából.

1946-ban megbízást kapott a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet vezetésére, ahol egészen nyugalomba vonulásáig, 1961-ig dolgozott. Az intézet igazgatójaként (1950–1954) fontos szerepe volt az ország gravitációs alaphálózati feltérképezésének megszervezésében, az országos I. és II. rendű gravitációs alaphálózat tervét dolgozta ki. A gravitációs alappontoknak az országos szintezési hálózatba való bekapcsolása azonnal megtörtént. Később az intézet tudományos munkatársaként, ill. gravitációs osztályának vezetőjeként dolgozott. Szakterülete specialistájává vált, Magyarországon, Indiában és Franciaországban végzett geofizikai méréseket.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem geofizikai tanszékén nyugdíjazása után is tanított.

Tevékenységeért egyetemi tanári címet kapott. Tudományos eredményeinek elismeréseképpen a Tudományos Minősítő Bizottság 1952-ben a „műszaki tudományok kandidátusa” tudományos fokozatot ítélte meg számára, majd 1955-ben „Újabb vizsgálatok a függővonal-elhajlások körében” című értekezése alapján a „műszaki tudományok doktorává” nyilvánította.

Életművében fontos helyet foglal el tanári tevékenysége, 1914-től hosszú ideig gimnáziumi tanár volt. 1937—1945 között a fizikai tanulmányok felügyelője volt a budapesti tankerületben, 1941—49 között a budapesti Evangélikus Gimnáziumot irányította. Több középiskolai fizika tankönyvet írt. Nagyobb ismeretterjesztő munkája „A fizika elemei” címen 1944-ben jelent meg. Kiemelkedő szerepe volt a Magyar Geofizikusok Egyesülete megalakításában és működésében. Életművéért 1960-ban Eötvös-érmével jutalmazták.

Tudományos, oktatói, közéleti tevékenységét „Népköztársasági Érdemérem” arany fokozata, a „Kossuth díj” ezüst fokozata, a „Szocialista Munkáért Érdemérem” és a „Munka Érdemrend” ezüst fokozata” kitüntetésekkel ismerték el.

Budapesten hunyt el, 1976. január 30-án. A Magyar Geofizikusok Egyesülete 1986 óta adja át a róla elnevezett Renner János-érmét. Posztumusz kitüntetései: Pro Geophysica-érmé, (2000) és a Magyar Örökség díj (2002)

Irodalom:

Barta György–Vermes Miklós: Renner János, In: Fizikai Szemle, 1976. 3. sz. p. 107-108.

Dr. Renner János - 80 éves In: Magyar geofizika, 1969. (10. évf.) 2-3-4. sz. p. 41-42.

Barta–Kriván–Szabó–Tóth: Renner János, Magyar Geofizika, 1976. 2. sz. p. 107-108.

Renner János (1946-2004) In: Magyar geofizika, 2004. (45. évf.) 1. sz. p. 58.

Internet: http://jelesnapok.oszk.hu/prod/unnep/renner_janos_szuletesnapja__1889